

שער רוח הקודש

הרב מאיר מירון מועלם שליט"א

שְׁעֵינֹר וְ-עֵלְתִּיק דֹּא"ק הוּא עֵלָם הַמְרַכְבָּה

דוגמת הבשר שבגוף ועד"ז מיצירה לאבי"ע דעשיה המלבישים לאבי"ע דיצירה שהם דוגמת העור שבגוף וה' בחי' שבאדם מרכבה לכולם כל בחי' לבחינת שכנגדו בעליון וכנוודע"י מכאן אנו למדים שהאדם הוא מרכבה ממש לה' חלקי העולמות בעובי זה על גבי זה, כך באותו אופן ממש יהיה האדם וכל חלקיו שבאדם מלבישים זה על גבי זה, כך באותו אופן ממש יהיה האדם וכל חלקיו המתחלקים לה' בחינות אלו מרכבה לה' עולמות א"ק ואבי"ע. ובכל עולם מהם המלביש על הקודם לו בעובי, הוא בעצמו אבי"ע שלם שחלק מגוף האדם מרכבה לו ממש. חשוב לציין שלמרות שדיבר ר' בלשון ה' חלקי הגוף של עור, בשר, גידים, עצמות ומוח שבעצמות, פשוט שאין כוונתו שהמרכבה היא דווקא בחלקי גוף האדם ולא בחלקי נשמתו או בלבושי נשמתו המחברים למחצבים אחרים בעובי של כללות העולמות¹. אלא פשוט הוא שבכל חלקי הנשמה ומלבושיה, בכל פרט ופרט מהם, ישמש אותו חלק של האדם כמרכבה לאותו המחצב שממנו נמשך השפע דאותו המחצב לאותו החלק. ויותר מזה, פשוט שעיקר המרכבה תהיה בנשמת האדם עצמו שהוא מרכבה למחצב הנשמות שמלבישים על מחצב הספירות ששם נמצאת האלוקות ממש ועל זה נאמר "האבות הן הן המרכבה"².

מכאן אנו למדים שחמשת בחינות הקיימות בגוף האדם התחתון, הם מרכבה לה' העולמות הכוללים בעובי. אך אם נדייק בדברי רבנו נראה שבכל עולם מהם החלק שבנו משמש כמרכבה לאבי"ע דאותו עולם דווקא³, אך לא מזכיר שם רבנו את בחינת הא"ק דאותו עולם. וזה נראה קצת קשה שהרי לפי מה שלמדנו בשיעורים הקודמים בדברי רבנו הרמ"ק זיע"א, ששם הוי"ה ב"ה הוא עצמו יסוד הפעולות כולן ולכן הוא עצם הגילוי שלו יתברך בעולמות כולן. לכן סוד "השוי"ה ה'..." חייב להיות בתחילת כניסת האור ממש ושם חייב להיות עצם המרכבה באמת. ואכן זה גם דעת ר' הרש"ש, שבאמת המרכבה הראשונה והאמיתית היא עצם כניסת הקו שבו הניצוץ של הבורא המתלבש בעתיק דא"ק, ועתיק

כאשר אנו מדקדקים בדברי ר' הרש"ש (בנהר שלום דל"ג ע"ב), בסוד המרכבה שהיא האדם התחתון, ובעצם כוונתו בסוד "שוי"ה ה' לנגדי תמיד", אנו יכולים ללמוד כמה עיקרים חשובים מאד בהבנת המבנים וההמשכות הנעשים בסוד המרכבה ונעמוד כעת על מקצתם.

א, מרכבה לכלל הבחינות העליונות- תחילה ר' הרש"ש מלמדנו מהו סוד העניין שהאדם התחתון הוא מרכבה לאדם העליון, בכך שהוא מרכבה לעולמות בעליונים הן באורך והן בעובי באומרו "אמנם נודע כי האדם הוא מרכבה לאדם העליון ובו מתלבשים כל הבחינות שלמעלה ממנו עד כתר דא"ק עם כל אורות והנרנח"י וכל שלמעלה ממנו והוא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה וכמ"ש חז"ל האבות הם הם המרכבה". מכאן אנו למדים בסתם שהאדם התחתון שהוא כדוגמת אבותינו הקדושים, הוא מרכבה ממש לכל בחינות שלמעלה ממנו ממש, וצריך לציין כאן, שבאומרו האבות הן הן המרכבה, אין כוונתו על חג"ת דז"א, שעליו נאמר בכמה מקומות פסוק זה, אלא כוונתו על האבות ממש, ומזה נלמד שבכוונת האדם הוא חייב לכוון את כלל הבחינות שאליהם הוא משמש מרכבה.

ב, האדם התחתון הוא מרכבה בעובי לכלל העולמות והפרצופים בעובי שבא"ק ואבי"ע דעובי- עדיין לא ברור לנו, איך וכיצד צריך האדם התחתון לכוון את הסוד העצום הזה, כלומר עלינו להבין האם כוונת ר' הרש"ש, שהאדם הוא מרכבה עד לכתר דא"ק, האם זה בעובי או באורך או בשניהם. לכן הוא ממשיך ומוסיף⁴ כל העולמות הם לבושים זה לזה מתלבשים זה בתוך זה כי הא"ס תוך אבי"ע דאצ"י דא"ק שהם דוגמת המוח שבתוך העצמות והם תוך אבי"ע דאצ"י שהם דוגמת העצמות שבגוף ועד שם הוא התפשטות והתלבשות עצמות האורות והנרנח"י עצמם וע"כ איהו וגרמי חד בהון באצילות ומשם ואילך אור העצמות מכה בכלים דאצילות ומתנוצץ אורם וחותרם ומתלבשים בכלים דבי"ע [אבי"ע] דבריאה המלבישים לאבי"ע האצילות שהם דוגמת הגידים שבגוף במעשה מצות התפילין וכעד"ז מבריאה לאבי"ע דיצירה המלבישים לאבי"ע דבריאה שהם

¹ אמצעות אור אחר וזהו סוד (ישעיה מ"ט ג') ישראל אשר בך אתפאר, כי לבוש האדם הוא תפארתו, ע"כ.

ובהמשך דבריו בשער מוסיף הרב "הנה נתבאר כי אור אחד הוא בצורת אדם מתפשט בכל ארבעה עולמות אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, עד סוף ארבעה יסודות העולם השפל, והוא מתדבק באורות אדם העליון הנקרא עשר ספירות, והם מתלבשים בה האור הנקרא אור מחצב הנשמות, וכל נשמות התחתונים כלולות שם, וברדתם בעולם הזה להתלבש בגופות מניחות שרשיהם דבוקות במקורם אשר משם חוצבו, וענפי השרשים ההם לבדם הם יורדים בדרך התפשטות לבד ומתלבשות בגופות בעולם הזה כדמיון ענפי האילן שהן דבוקות ומושרשות בגוף האילן ממש וכפופות עצמן למטה, ונוגעות בקרקע עצמו בעודן נאחזות בגוף האילן... וזהו סוד כי האדם עץ השדה... והנה השרש הוא עליון מאד בראש רום עולם האצילות והענף ארוך מאד מתפשט בכל העולמות עד התלבש קצתו בזה הגוף.

³ למרות שבעלון הזה אנו נסביר את עולמות האבי"ע הפרטיים דכל עולם במבנה האורך של כל עולם, עדיין נ"ל בפשיטות שהם בעובי גמור, והם מורכבים מפרצופים המתפרטים לספירות בעובי וכל ספירה פרטית היא בעלת א"ק ואבי"ע שלם באורך. וזה דבר ברור לפי תורתו של ר' בעל התורת חכם.

¹ שערי קדושה ח"ג ש"ב: כבר נתבאר בשער שקדם לזה עיני מהות העולמות איך כולם הוי"ה אחת כוללת כולם ונחלקת לחמשה עולמות והן נקראות יחידה וחיה ונשמה ורוח ונפש. והעולם החומרי הזה הוא גוף וחומר לכולן, באופן כי כל העולמות הם צורות אדם כלול מחומר וצורה נחלקת לחמשה מיני רוחניות כנזכר... הרקיעים עצמן שבאותו עולם והם הנקראים גוף לאותו עולם, ובפנים ממנו חמשה אורות הנזכרים, אור האין סוף כפי ערך אותו עולם לפנים מן הכל, ועליו אור העשר ספירות, ועליו אור מחצב הנשמות, ועליו אור מחצב המלאכים, ועליו אור מחצב הקליפות, ועליו העולם עצמו שהן הרקיעים גוף האורות הנזכרים. ואחר כך בזה הגוף הנקרא רקיעין נבראו שם תולדות העולם ההוא והם כלולים מכל הבחינות, כי כל אחד מהם יש לו כח נמשך מן הרקיעין והוא גוף שלו, ובתוכו אור הדין, ובתוכו אור המלאכים, ובתוכו אור מחצב הנשמות, ובתוכו אור העשר ספירות, רוכב עליהם ומחיה כולן, ואותו הכח הנמשך מאור מחצב הנשמות נקרא מזל עליון של נפש האדם השפל, והבן זה מאד.

² כדברי המהר"ח" שם: גם נתבאר גדולת הנשמה כי הוא אור מתילד ונמשך מאור העשר ספירות עצמן, שלא על ידי אמצעי, ולזה נקראו (דברים י"ד א') בניס אתם לה' אלהיכם, כי הם בבחינתם כבן מתאחז באביו בתכלית ונמשך ממנו, וזהו סוד (ב"ר מ"ז) האבות הן הן המרכבה אל אור העשר ספירות הרוכב עליהם שלא על ידי

דעתיק דא"ק (שים לב, שהמרכבה היא עצם המוחין דעתיק דא"ק ממש, ולא כליו, כי סוד הכסא והמרכבה של פ'ר' עליון הוא עצמם המוחין של התחתון, כי אין כלי שיכול לשמש את האור דעליון אלא האור הנשמתי של התחתון עצמו, והבן זה מאד) ...**נמשך ומתפשט תוך המוחין דעתיק הנז' (הכוונה שצ'לם דעתיק דא"ק נמשך תוך המוחין דעתיק דאצילות שהוא שורשו האמיתי, ודע שצ'לם דפ'ר' עליון הוא נמשך תוך המוחין של פ'ר' תחתון ולא להיפך) ... המתפשטים תוך המוחין דכל הפרצופים שתחתיו ונמשך ומתפשט תוך המוחין מדרגא לדרגא עד סופה דכל דרגין שהוא עד תוך המוחין דזו"ן ואז הזו"ן נק' על שמה** (כלומר שזו"ן נקראים מרכבה ע"ש עתיק דא"ק שבו הניצוץ מלוכב בו שהוא עצם הרוכב עצמו) **וגם היא נק' ע"ש הזו"ן** (כלומר שאנו נעשים מרכבה לזו"ן אנו נעשים מרכבה לכל מה שמלוכב בו) **ונעשה הכל אחדות אחד** (כי הרוכב הוא יתברך שמו ויתעלה, והוא מאחד הכל באור השכל הנשפע בו לשאר הפרצופים והספירות ומחיה את הכל והוא חושב ורוכב בגילוי רצונו הפשוט על הכל, והבן זה מאד, כי זה סוד חייך בגופך ממש!). **באופן כי ישיים האדם שם ההוי"ה הנזכר לנגד עיניו בסוד שוית' ה' לנגדי תמיד** (יוצא מדברי רבנו בסוד השוית' הוא המשכת הניצוץ ממנו ית', והוא העיקר! והכל נלווה לזה כאורה המתפשטת בחדר לאחר הבערת הניצוץ⁵) **ודי בזה למבין** (ודע שמקופלים בדברי רבנו אלה, עוד סודות עמוקים לאין קץ, ונעמוד על מצתם בהמשך).

ד, עתיק דא"ק הוא סוד אברהם, שהוא הראש שבאבות-הסיבה שנאמר עליו האבות הן הן המרכבה, משום שכל מדרגה שמקבלת מוחין, היא לעולם בבחינת ו"ק ולכן התרין פרקין עילאין דחסד הם עתיק דא"ק עצמו, כי פ'ר' עתיק דכל פרצוף הנערך כו"ק בערך העליון ממנו הוא לעולם התרין פרקין עילאין דחסד. כי הג"ר דו"ק ששם נמצאים פ'ר' עו"ג ואו"ג הם התרין פרקין עילאין דחג"ת כידוע למי שלמד והעמיק בדברי ר' התו"ח. לכן היות ולעולם כניסת האור של כל המשכת מוחין היא לעולם נמשכת לשורשי המוחין תחילה ושם היא נמשכת לפ'ר' אבא שבו (שהוא עתיק) ומשם לאימא (שהיא נוק' דעתיק) ומשם לזו"ן דכתר (שהם או"ג), לכן כל כניסת האור וכנס תחילה בהכרח לעתיק דא"ק שהוא החכמה דאותו פרצוף בערך הכולל⁶. אך היות והוא חכמה שבשורשי המוחין שנקראת חכמה דכתר, לכן הוא סוד עתיק דאותו פ'ר'. והיות וכללות א"ק הוא בעצמו בחינת ו"ק⁷ בערך הקו המשפיע בו בסוד צ"ג⁸, לכן החכמה דכתר דא"ק בערך כללות הו"ק דא"ק תיקרא ב"פ עילאין דחסד דא"ק⁹, ולכן הוא סוד אברהם בבחינת החסד דחג"ת, שהאבות הן הן המרכבה והבן כל זה.

דא"ק הוא המרכבה בסוד האבות הן הן המרכבה, והניצוץ הוא הרוכב, ואת הסוד הזה הוא מסביר בהמשך דבריו שם.

ג, המרכבה היא עתיק דא"ק עצמו, ושאר המדרגות נקראים מרכבה על שמו- ר' הרש"ש מגלה לנו יסוד גדול, והוא שעצם כניסת האור במפגש העליון ביותר שלו עם הצמצום הוא בעצם כניסתו לפרצוף עתיק דא"ק, ושם נעשית המרכבה העליונה ממש. והסיבה לכך היא פשוטה, משום ששם הוא תחילת הגילוי, ולכן הכלים הזכים והנעלמים של עתיק דא"ק הם גופא המרכבה האמיתית ביותר, כי היא המרכבה ממש לאלקותו יתברך. מכאן נבין שבעצם עתיק דא"ק הוא המרכבה היחידה שמהווה מרכבה שלמה לאורו יתברך היות והרוכב עצמו מתלבש דווקא שם. לכן עליו נאמר האבות הן הן המרכבה. וזה לשון רבנו (נהר שלום לד ע"א) " **נמצא כי המוחין והנרנח" דז"א דאצ" הנתקנים מהבירורים שלו שנבררו ועלו ע"י לישראל סבא ותבונה לתקנם, א"א שימשכו לו עד שיהיו מלוכבים בתוך המוחין דכל הפרצופים העליונים שעל גביו עד עתיק דא"ק שבתוכו מלוכב אור הא"ס שהוא הניצוץ ההוא שהיא הבחי' האמצעית הנזכר שם אשר עליו נאמר בניס אתם לה' אלהיכם אני אמרת' אלהים אתם ונאמר ויעל אלהים ממביל אברהם ואמרו רז"ל האבות הם הם המרכבה. (מכאן נלמד בהדיא מדברי ר' הגדול, שעצם המרכבה בצורתה הטהורה היא דווקא בעתיק דא"ק כי שם מלוכב הניצוץ עצמו שהוא עצמו הרוכב) ... **באופן שכל פרצוף נמשכין לו המוחין מלוכבים תוך המוחין דכל הפרצופים העליונים שעל גביו עד עתיק דא"ק וכן לזו"ן דאצ"י. נמצא כי כשנמשכין מוחין לזו"ן דאצילות אז אור הא"ס המלוכב שהוא הניצוץ שהוא הבחי' האמצעית נמצאת ומתפשט בכל הפרצופים מדרגא לדרגא עד סופא דכל דרגא (סוד התפשטות הניצוץ של הבורא" הוא סוד המשכת הצל"ם מפרצוף עליון לתחתון לו וממנו לתחתון ממנו עד למטה דסוף כל דרגין. ועל סוד צל"ם נעמוד בס"ד בשיעורים הבאים) **ושהוא מפרצוף לפרצוף עד זו"ן דאצילות ואז בערכנו יצדקו הכינויים הנזכר האמורים בבחי' האמצעית הנז' גם בזו"ן אחר התלבשות בהם** (מכאן נבין שזו"ן דאצילות הם מרכבה לבחיה האמצעית גם כן, כי היא מלוכבת בהם ורוכבת עליהם, ולכן גם הם נקראים מרכבה לניצוץ ב"ה) ...**והמוחין ההם מתלבשים תוך כלים דחב"ד הנעשים מתרין פרקין עילאין דחג"ת הנקראים אבות ונעשים מרכבה להם**... (מכאן תלמד ותבין שעצם המוחין והבירורים דחג"ת העולים להיות מרכבה לכלי החב"ד שבהם נמצאים המוחין העליונים מהם, הם המרכבה עצמה לאור שבחב"ד, ללא צורך בדיבור על נה"י דאימא כלל) ...**כי א"א להמשיך מוחין אם לא ימשכו מוחין לכל הפרצוף שעליהם ואי אפשר להמשיכם אם לא יהיו מלוכבים תוך צלמי המוחין וכל הפרצופים העליונים שעליהם עד עתיק דא"ק שבו מלוכב ההוי"ה ההיא שהוא הניצוץ והבחינה האמצעית ההיא ואז נמצא כי ההוי"ה ההיא שהיא הבחי' האמצעית המלוכב במוחין******

⁴ ודע שזה סוד "כסא הרחמים" שאנו מתקנים בשופר של ראש השנה שהם המוחין דגדלות דא"א הנמשכים בפנימיות ז"א ודוחים את המוחין דקטנות שהוא כסא הדין. וזה הסוד שהמלך שהוא א"א עובר מכסא של דין שהם המוחין דיניקה דזו"ן הגדולים לכסא של רחמים שהם המוחין דגדלות שנמשכו דזו"ן בעקבות השופר. ועוד הארכנו בזה הרבה בכוונות השופר, ועיין ביין הרקק על אידרא רבא שהאריך בזה הרבה.

⁵ וזה סוד דברי רבנו הרש"ש שהמשכת החכמה היא עקר הטורח (שם ד"ט ע"ב) **"באופן כי עיקר כל הטורח הוא לתקן מוח החכמה לאט בפרטות ואחר שנתקנו הדכר ונוק' שבו אז אח"כ ממנו מתפשטים הארת כל המוחין"**, וכן כתב רבנו התו"ח בכוונות העמידה "שמה שכתב הרב ז"ל תפלותיו לא"ס, ר"ל כשאנו מתקנים זו"ן אי אפשר להמשיך להם מוחין אם לא נמשך תחילה לכל הפרצופים שעליהם וימשכו המוחין דזו"ן מלוכבים תוך כל צלמי המוחין דכל הפרצופים העליונים אפילו דעתיק דא"ק שבתוכו מלוכב הניצוץ ונמשכים עד זו"ן. לכן כתב עוד לאלה מילין שהרי כתב שבעמידה אנו ממשכין מוחין לעתיק דכורא מן השורש, וכן אפשר שכל העמידה היא בעתיק דכורא אלא שהוא בכריעה ראשונה במ"ה דמ"ה, ושניה מ"ה דב"ן, ושלישית ב"ן דמ"ה, ורביעית ב"ן דב"ן. **וכולו לעתיק דא"ק והכל לכלם נמשך מן השורש** כמ"ש הוא ז"ל בסידור.

⁶ **נהר שלום ד"ט ע"ב**: מוח החכמה הנק' אבא דכל פרצוף הוא הנתקן תחילה ואילו נמשכים כל צלמי המוחין דחו"ב וחו"ג ואחר שנתקנים דכר ונוק' שבו אח"כ מתפשטים הארת כל המוחין לדכר ונוק' דמוח הבינה הנקרא אימא ונתקנים ואחר כך ממוח הבינה מתפשט הארת כל המוחין לדכר ונוק' דמוח החסדים הנק' ז"א ונתקנים ואחר כך ממוח החסדים מתפשט הארת כל המוחין לדכר ונוק' דמוח הגבורות הנקרא נוק' דז"א ונתקנים וכל אלו הדי' מוחין הם הדי' מוחין שבכתר והם שורשי הדי' מוחין הנז' והם נק' בערך הכתר או"א זו"ן [קמא] אמנם בערך כללות הפרצוף נק' עתיק ונוקביה ואריך ונוק'. באופן כי עיקר כל הטורח הוא לתקן מוח החכמה לאט בפרטות ואחר

⁷ **שם ד"ג ע"א**: הרי מבואר כי כל פרצופי כל העולמות הם זו"ן למה שלמעלה מהם ושכל חמשה פרצופים דכל עולם הם זו"ן שהם ו"ק לה' פרצופי' של עולם שלמעלה מהם כל פרצוף לפרצוף שכנגדו בעולם העליון המשל בזה כי חמשה פרצופי האצ"י הם זו"ן שהם ו"ק לה' פרצופי א"ק וחמשה פרצופי א"ק כל אחד נקרא או"א לפרצוף שכנגדו בה' פרצופי האצ"י וגם ה' פרצופי א"ק גם הם נקראו זו"ן שהם ו"ק בערך הקודם אליו וכמ"ש הרב בשער ההקדמות בדרושי א"ק ז"ל ועתה יתבאר ענין אחד נמשך מן האמור והוא כי הנה שם אדם אינו נקרא אלא הזכר והנקבה שהם זו"ן שהם מ"ה וב"ן ונמצא כי א"ק הוא בחי' זו"ן מ"ה וב"ן בערך הקודם אליו ודי בזה... הרי נתבאר היטב מה שכתבנו כי אפ"י א"ק עצמו הוא זו"ן שהם ו"ק שהם מ"ה וב"ן בערך הקודם אליו ואלו המ"ה וב"ן הכוללים שבו נפרטים לעסמ"ב שהם י"ס שהם הדי' פרצופי' שבו.

⁸ עוד נרחיב ונעמיק בזה הרבה בס"ד, מכתבי ר' בעל "דברי שלום" ע"ה.

⁹ **תו"ח קט ע"א**: עוד אנו לומדים מדברי מורי הרב ז"ל כי מ"ש הרב ז"ל עולים ב"פ חג"ת ונעשים חב"ד שאין הדברים כפשוטן אלא שהב"פ עילאין דחג"ת הם בחי' עו"ג וא"א ונוק', כי לא יש בעולם כי אם ו"ק ואנו יש לנו שיעו"ג וא"א ונוק' דכל פרצוף הם בחינת חב"ד של כל פרצוף לכן כתב הרב ז"ל שעולים ב"פ חג"ת ונעשים חב"ד, אבל האמת שאינם עולים שהב"פ חג"ת הן הן החב"ד, ומפני שהם חב"ד דו"ק אומר שעולים ונעשים חב"ד,

⁴ ודע שזה סוד "כסא הרחמים" שאנו מתקנים בשופר של ראש השנה שהם המוחין דגדלות דא"א הנמשכים בפנימיות ז"א ודוחים את המוחין דקטנות שהוא כסא הדין. וזה הסוד שהמלך שהוא א"א עובר מכסא של דין שהם המוחין דיניקה דזו"ן הגדולים לכסא של רחמים שהם המוחין דגדלות שנמשכו דזו"ן בעקבות השופר. ועוד הארכנו בזה הרבה בכוונות השופר, ועיין ביין הרקק על אידרא רבא שהאריך בזה הרבה.

⁵ וזה סוד דברי רבנו הרש"ש שהמשכת החכמה היא עקר הטורח (שם ד"ט ע"ב) **"באופן כי עיקר כל הטורח הוא לתקן מוח החכמה לאט בפרטות ואחר שנתקנו הדכר ונוק' שבו אז אח"כ ממנו מתפשטים הארת כל המוחין"**, וכן כתב רבנו התו"ח בכוונות העמידה "שמה שכתב הרב ז"ל תפלותיו לא"ס, ר"ל כשאנו מתקנים זו"ן אי אפשר להמשיך להם מוחין אם לא נמשך תחילה לכל הפרצופים שעליהם וימשכו המוחין דזו"ן מלוכבים תוך כל צלמי המוחין דכל הפרצופים העליונים אפילו דעתיק דא"ק שבתוכו מלוכב הניצוץ ונמשכים עד זו"ן. לכן כתב עוד לאלה מילין שהרי כתב שבעמידה אנו ממשכין מוחין לעתיק דכורא מן השורש, וכן אפשר שכל העמידה היא בעתיק דכורא אלא שהוא בכריעה ראשונה במ"ה דמ"ה, ושניה מ"ה דב"ן, ושלישית ב"ן דמ"ה, ורביעית ב"ן דב"ן. **וכולו לעתיק דא"ק והכל לכלם נמשך מן השורש** כמ"ש הוא ז"ל בסידור.

⁶ **נהר שלום ד"ט ע"ב**: מוח החכמה הנק' אבא דכל פרצוף הוא הנתקן תחילה ואילו נמשכים כל צלמי המוחין דחו"ב וחו"ג ואחר שנתקנים דכר ונוק' שבו אח"כ מתפשטים הארת כל המוחין לדכר ונוק' דמוח הבינה הנקרא אימא ונתקנים ואחר כך ממוח הבינה מתפשט הארת כל המוחין לדכר ונוק' דמוח החסדים הנק' ז"א ונתקנים ואחר כך ממוח החסדים מתפשט הארת כל המוחין לדכר ונוק' דמוח הגבורות הנקרא נוק' דז"א ונתקנים וכל אלו הדי' מוחין הם הדי' מוחין שבכתר והם שורשי הדי' מוחין הנז' והם נק' בערך הכתר או"א זו"ן [קמא] אמנם בערך כללות הפרצוף נק' עתיק ונוקביה ואריך ונוק'. באופן כי עיקר כל הטורח הוא לתקן מוח החכמה לאט בפרטות ואחר